

«А он де під тинном, пухла дитина
Голоднеє мре...
І не в однім отім селі, а скрізь на славній Україні...»
Т. Г. Шевченко

Неврожай від Бога, а голод від людей.
Українське прислів'я.

Напередодні, перед проведенням виховного заходу, вихователь разом з дітьми переглянули документальні фільми «Великий голод. 1+1» та «Голод 33. Фільм про трагедію українського народу»

Звучать дзвони. На екрані демонструється відео кліп Оксани Білозір «Свіча». Учні, одягнені в український одяг з чорними стрічками в руках, виходять на сцену і виконують танцювальну композицію.

1 ВЕДУЧИЙ: Минуле століття пронеслось над Україною страшним голодомором 1932–1933 років. Указом президента В.А.Ющенка було запроваджено День пам'яті жертв голодоморів, який щороку відзначається в четверту суботу листопада.

2 ВЕДУЧИЙ: Пам'яті тих, хто загинув від голодомору 1932 – 1933 років присвячується наша сьогоднішня зустріч.

кліп «Молитва 33»

1 УЧЕНЬ ІСТОРИК. Більшовицька епоха в історії нашої України почалася для селян ніби добре, з « Декрету про землю». Селяни отримали землю, про яку мріяли віками. Селяни повірили у вільне, заможне життя, з любов'ю обробляли землю, отримували добрі врожаї. Але згодом, урядом Москви , було запроваджено продрозверстку – по селах нищпорили продзагони: у селян силою забирали хліб. З часом продрозверстку замінили продподатком і знову вчорашні незаможники відчували полегшення: більше трудилися, віддавали продподаток, а решту залишали собі. Але країною керували нелюди.

2 УЧЕНЬ ІСТОРИК. У квітні 1922 року ХУІ конференція ВКП/б/ проголосила початок масової колективізації, тобто організацію колективних господарств – колгоспів. Селян змушували нести в колгосп все: реманент, коней, худобу. Волелюбне українське селянство всіляко противилося колективізації. Селяни масово вирізали худобу, нищили все, що потрібно було віддавати в колгоспи. Заможних селян трударів, які відмовлялися від колективізації масово розкуркулювали і виселяли в Сибір. По дорозі на каторгу селяни гинули цілими сім'ями. Особливо тяжко в дорозі було дітям. Якраз 1929 рік і став передумовою майбутнього голодомору в Україні... Щоб остаточно зламати опір українських хліборобів Сталін вирішив організувати в Україні штучний голодомор.

1 ВЕДУЧИЙ: В страшній агонії зустріли українці 30-і роки: розкуркулення цілих сімей, каторга, примусова колективізація, репресії. В 1930 році Москва збільшила розміри хлібозаготівель в Україні на третину. Такий же план було покладено й 1931 року, хоча колективізація зменшила урожай на 20 мільйонів пудів хліба.

2 ВЕДУЧИЙ: Керівництво України благало Москву про зменшення плану заготівель хліба, попереджаючи, що Україна в критичному стані. Та сталінські посіпаки заявили «жодних поступок не буде».

УЧЕНИЦЯ.

А люди бідні в селі,
Неначе злякані ягнята,
Позамикалися у хатах –
Та й мруть...
Сумують комини без диму.
А за городами, за тином.
Могили чорнії ростуть
Гробокопателі в селі
Волочать трупи ланцюгами
За царину і засипають
Без домовини. Дні минають,
Минають місяці. Село
Навік замовкло, оніміло.
І кропивою поросло.

1 ВЕДУЧИЙ: Розпочалася тотальна війна, жорстокішою за яку не знав світ: людей не вбивали, не стріляли – у них просто забрали всю їжу, оточили на кордонах військами і спокійно дивилися, як вони повільно у нестерпних муках помирають від голоду.

УЧЕНЬ.

То був страшний, навмисний злочин.
Такого ще земля не знала,
Закрили Україні очі
І душу міцно зав'язали.
Сліпу пустили старцювати...
То був такий державний злочин –
Здригнулась навіть мертва Кафа,
Мерцями всіялося поле.
Ні хрестика і ні могили –
То був такий навмисний голод...
Звинувачують свідки.

ВИСТУП ВИХОВАТЕЛЯ. Звинувачує моя прабабуся Кіпрач Оришка Іванівна, жителька села Остапівка Миргородського району, Полтавської області. Мала бабуся Оришка міцну дружну сім'ю – чоловіка Івана та 9 діточок. Це була звичайна працелюбна українська сім'я. Міцно стояли на ногах, мали що їсти – дякуючи тому, що працювали з раннього ранку до пізнього вечора. Мали корівчину, коня, вівці, реманент, мали свій наділ землі. Старші діти з батьком працювали в полі, середні пасли корівку, найменші пасли гусей, мати порядкувала господу, готувала з старшими дочками їжу. Батько ще мав ремесло – шив чоботи, це теж приносило непоганий дохід. Довгими зимовими вечорами мати з дівчатами пряли вовну, ткали полотно, шили сорочки та інший одяг, вишивали вишиванки. Старші діти вже були підлітками коли почалася колективізація. Стали всіх примусово записувати в колгоспи. Колективізацію село не сприйняло, люди не віддавали своє добро в комуну. Селяни масово вирізали худобу, стало важко обробляти землю, не було чим платити продподаток... Прийшли в дім Оришки та Івана активісти сказали забрати увесь хліб. Вигребли все зерно, всю їжу, навіть квасолю у горщику висипали на долівку, прив'язали до воза корову, конячку – потягли в колгосп. Залишилася багатодітна родина помирати голодною смертю. Так с'як до зими дотягнули. Взимку стали діти пухнути з голоду. Весь час просили: «Їсти, їсти,

їсти»... Коли померли старші діти, не витримав і батько – пішов вночі шукати якусь їжу, повернувся знесилений з пустими руками, каже : «Оришко все село пухле лежить...» І став перелічувати сім'ї односельців де вже діти помирають... А до ранку не стало Івана, помер чоловік від туги нелюдської. Загорнула Оришка тіло чоловіка в ряднину відтягла на цвинтар до великої ями, однієї для всіх в селі, тихенько молитву заупокійну прочитала та й пошкандибала додому до голодних дітей. Так до травня місяця залишилося в Оришки троє дітей. Коли померла остання Оля мати вже не мала сили тягти тільки дитини на цвинтар, декілька днів рила могилку в садочку, там і поклала свою квіточку на вічний спокій. Весною подибала, за одну зиму постаріла, посивіла, зламана духом Оришка в колгосп заробляти хліб трьом ще живим дітям. Де сили бралися, Господи, що ж твій Хрест такий тяжкий?! І таких сімей в Україні були мільйони. Особливо потерпали від голоду Дніпропетровська, Луганська, Харківська, Миколаївська, Херсонська, Полтавська області.

відео кліп «Остання молитва братика»

УЧЕНИЦЯ.

Пішла біда з торбиною
По всій Україні.
Несла вона заплакана
Очі свої сині.
Ішла вона дорогами
Босими ногами.
Дать поїсти б біді хліба
Нехай сяде з нами.
В степах вона ночувала,
В гірких травах спала.
Не проснулась, не вернулась
Тополею стала...
Біда ішла понад полем,
Понад синім морем,
З сусідами поділилась
Голодом та горем...

2 ВЕДУЧИЙ.

Масштабний голод в Україні почався наприкінці 1932 року, діставши свого апогею наприкінці 33 го. Щохвилини в Україні помирало 17 осіб, щогодини втрачали 1000 хліборобів, а щодня – майже 25 тисяч українців. Жодна війна не забрала за такий короткий час стільки людських життів. Голодомор забрав близько 12 мільйонів українців, третина із них діти.

кліп «Мамо, мамо, дай хоч скоринку»

УЧЕНЬ ІСТОРИК. Радянське керівництво свідомо дезорієнтувало світову громадськість, що в Україні ніякого голоду не було й немає. Дипломатичні служби загалом володіли інформацією про ситуацію в Україні 1932 – 33 роках, проте жажливі його масштаби замовчувались. Багатьом на Заході складно було повірити, що в країні, яка експортує зерно і відмовляється від продовольчої допомоги, може лютувати такий скажений голод.

1 ВЕДУЧИЙ. А голод був дійсно скаженим, люди вмирили цілими сім'ями, селами. Спершу вмирили чоловіки, потім діти, потім жінки. Особливо важко було дітям. Знесилені, з розпухлими животами, з божевільними оченятами, вони не могли зрозуміти, за що з ними так і лише просили: «Їсти, хліба, хліба...»

розповідь супроводжується демонстрацією на мультимедійній дошці кадрів голодомору

кліп «Остання молитва хлопчика»

УЧЕНЬ

Вірш «Біла молитва братика»
Бозю! Що там у тебе в руці?!
Дай мені, Бозю, хоч соломинку,
Щоб не втонути в голодній ріці.
Бачиш, мій Бозю, я ще – дитинка,
Тож підрости хоч би трохи бо дай.
Світу не бачив ще білого, Бозю!
Я – пташенятко, прибите в дорозі,
Хоч би маленьку пір'їночку дай.
Тато і мама холодні мерці,
Бозю, зроби, щоб їсти не хтілось!
Холодно, Бозю, сніг дуже білий,
Бозю, що там у тебе в руці?

2 ВЕДУЧИЙ. Нам з вами, теперішнім, важко зрозуміти – що можна померти з голоду. Як це – зовсім немає чого їсти?.. Зовсім... День, тиждень, місяць, не один місяць. Люди їли все: мишей, котів, собак, комах, кору дерев, траву, трупи людей. Божеволіли з голоду.

УЧЕНЬ. Голод – то такий фізіологічний феномен, який нищить нормальну психіку, гасить емоції і волю до боротьби. У багатьох споминах жертв голодомору засвідчується, що тривале голодування призводить до апатії і деморалізації людської свідомості, відбирає сили до боротьби. Голод призводив до божевілья і канібалізму. Голод нищив розум, свідомість людей, перетворював їх на тварин. За таких умов фізичний опір був неможливим. Українця зломали... Зломали найжорстокішим, нелюдським чином – голодом. Чути, як твої діти весь час просять їсти, бачити їх повільну смерть – таке можна пережити тільки збожеволівши самому.

1 ВЕДУЧИЙ. Голод – це не тільки смерть, а й духовна руїна, знищення здорової народної моралі, втрата ідеалів, занепад української культури, рідної мови, традицій. Пекло, створене в Україні на початку 30 х років ХХ століття, не можна ні з чим порівняти ні у вітчизняній, ні у світовій історії. Людиноненависницький більшовицький режим вирішив голодом поставити український народ на коліна, змусити будувати комунізм на кісках безневинно заморених голодом українців.

кліп «Не лякайтесь того, хто вбиває тіло...»

ВИХОВАТЕЛЬ. Наші дівчатка-кухарі знайшли в інтернеті рецепти хліба, який випікали українки в голодному 33-му році і спробували відтворити його. Ось що ми маємо.

дівчата виносять і роздають гостям коржики, випечені з перетертої кори дерева та полови

УЧЕНЬ ІСТОРИК. Довгі десятиліття факт голодомору замовчувався, спершу за наказом Сталіна, пізніше за вказівкою радянського керівництва. Ніби й не було голодомору, але пам'ять людська жива, бо ще залишились в живих ті, хто пережив те страшне лихоліття. 28.11.2006 року Верховна Рада України ухвалила закон «Про Голодомор 1932 – 1933 років в Україні», яким голодомор визнаний геноцидом українського народу. Станом на 2011 рік Голодомор офіційно визнаний геноцидом українського народу в 16 країнах світу. 9 країн в офіційних зверненнях засудили Голодомор, як акт винищення людства, вчинений сталінським режимом. ПАРЄ

/Парламентська асамблея Ради Європи/, європарламент визнали голодомор злочином проти людства.

УЧЕНЬ ІСТОРИК: Що таке геноцид? Під геноцидом розуміємо такі дії, що вчинюються з наміром знищити, повністю, або частково, будь-яку національну, етнічну, расову або релігійну групу шляхом позбавлення життя членів такої групи чи заподіяння їм тяжких тілесних ушкоджень.

УЧЕНЬ. Богородице! Матір наша небесна! Свята Покрово, покровителько люду святоруського! Куди ж ти відійшла? Чого ж залишила мою землю і народ мій на поталу червоних дияволів? Де ж ви, сили небесні?!

УЧЕНИЦЯ. І стояла вона, осліпла від горя, обдерта, сива, напівблаженна, мукою підпирала небо, моторошно роззиралася, Мати-Україна, на велетенському хресті розіп'ята.

Пам'яті мільйонів українських селян, які загинули мученицькою смертю від голоду, пам'яті українських сіл і хуторів, які зникли з лиця землі присвячується ця хвилина скорботи.

кліп «Реквієм пам'яті мільйонів»

Хай ця хвилина для громадян нашої країни, співвітчизників за кордоном, для всіх людей доброї волі й чистої совісті стане актом поминальним, актом покаяння і перестороги.

2 ВЕДУЧИЙ. Хай в кожній оселі, в кожній родині українці схилять голову перед пам'яттю тих, хто не хотів помирати, хто хотів жити, але їх убили голодом-геноцидом. Хай ця хвилина увійде в наші юні серця тихою поминальною молитвою...

учні запалюють свічки.

Засвіти свічу, засвіти!
Хай здригнуться від правди світи.
Хай дізнається вся земля:
Панахиду Україна справля...

1 ВЕДУЧИЙ. Прости, небо! Прости, земле! Всі сили земні і небесні, простіть муку і божевілля мого народу!

2 ВЕДУЧИЙ. Прости нас, народе Божий! Усіх нас грішних прости, що мовчали, за упокій твій молебнів не справляли, поминальних свічок не ставили.

танець дівчаток з свічками

УЧЕНЬ ІСТОРИК. Перший у світі пам'ятник жертвам Голодомору був відкритий 23 жовтня 1983 року у Канаді за ініціативи громадян Канади українського походження. На сьогоднішній день пам'ятні знаки встановлено в Австралії, Аргентині, Італії, Канаді, Німеччині, Польщі, Угорщині, США.

Демонструються кадри презентації де зображено пам'ятні знаки жертвам Голодомору, зокрема на Полтавщині та в селах Миргородського району

виходить дівчина з хлібиною на вишитому рушникові

ДІВЧИНА. Я цілуватиму цю запашну хлібну скоринку. І щиро молитимусь за тих, у кого її не було на столі у голодному тридцять другому і тридцять третьому. Від імені мільйонів українців, яких ми називаємо жертвами голодомору і яких я ніколи не знала, я цілуватиму хліб. І дякуватиму Бога за те, що його маю...

УЧЕНЬ.

На скибку хліба я дивлюся,
Рум'яну, білу, запашну.
На скибку хліба я молюся,
До неї руки простягну.
Молюсь за тих, хто скибки тої
Не дочекався, заснув навек
Зими холодної, лихої
В той чорний, 33 – їй рік.

демонстрація кліну «Господи, помилуй нас»

УЧЕНИЦЯ.

Молюсь за нас, дорослі й діти
Щоб не зазнали бід отих.
Нехай поняття «хліб», «життя» і «жити» –
Завжди належать до святих.

УЧЕНЬ.

Хліб священний лежить на столі
Запашний і рум'яний, високий.
Знають добре малі і старі,
Що то рук хліборобських неспокій.
Хліб священний лежить на столі –
В нього запах жнив'яного літа.
Хай завжди буде хліб на столі
І як сонце, сіяє над світом!

клін «Гімн дітей України»

Матеріал використано з інтернет джерела: <https://www.schoollife.org.ua/1257-2017/>